

UDK: 338.23:336.22(4-664) ; 336.227.8(4-664) ;
336.1/5(497.11)

RAZVOJNI MODEL FISKALNE POLITIKE U ZEMLJAMA U TRANZICIJI KROZ OSVRT NA SRBIJU¹

Marija Vuković
Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad, Srbija
vlahmari@yahoo.com

Rezime: U radu se ukazuje na novije empirijske analize koje favorizuju vezu rasta i fiskalne politike u zemljama u tranziciji. Većita makroekonomska dilema, stabilnost i/ili rast, u ovom radu interpretira se kroz ulogu fiskalne politike u ostvarivanju makroekonomskih ciljeva srpske privrede. Analiza pokazuje da visoki fiskalni deficit i brzo rastući dug povećavaju rizik zemlje, poskupljuju zaduživanje, smanjuju priliv kapitala i stopu rasta. Poreski sistem Srbije je uglavnom podsticajan za rad i investiranje, dok struktura javne potrošnje nije u funkciji rasta – u javnoj potrošnji dominira tekuća potrošnja dok su javne investicije niske.

Ključne reči: fiskalna politika, stabilizacija, rast.

UVOD

Fiskalna politika je povezana sa privrednim rastom nezavisno od njene tranicionalne makroekonomske uloge u stabilizaciji poslovnih ciklusa. Koja je uloga fiskalne politike važnija, stabilizaciona ili razvojna? Makroekonomisti su u prošlosti potrošili tako mnogo vremena analizirajući stabilizacionu ulogu fiskalne politike, a tako malo vremena analizirajući njen uticaj na stopu ekonomskog rasta. Na jedno od najčešće postavljenih pitanja šta je važnije: stabilnost ili rast, Romer duhovito odgovara pitanjem da li je trening bitniji od lekarskog tretmana u trenutku kad trkač počne da krvvari. Sigurno je da su trening i tehnika trčanja ono što trkača dovodi do pobeđe, ali, ako trkač krvvari, dobar lekar je važniji od dobrog trenera (7).

Koje su konceptualne veze između fiskalne politike i ekonomskog rasta? Fiskalna politika može negativno da utiče na rast zato što poreski sistem ima obeshrabrujuće efekte, nivo troškova je neadekvatan ili je efikasnost

¹ Stručni rad

Marija Vuković

trošenja loša i najzad kredibilitet fiskalne politike je doveden u pitanje zbog rezultata politike zaduživanja u prošlosti (11).

U sustini, uticaj fiskalne politike na rast je nedefinisan i nalaže sistematsko empirijsko ispitivanje.

1. Empirijske studije o vezi fiskalne politike, rasta i stabilizacije

Koje su konceptualne veze između fiskalne politike i ekonomskog rasta? Jedni autori ističu da se uspeh fiskalnog prilagođavanja smatra važnim preduslovom za ekonomski rast. Nestabilni fiskalni uslovi su potencijalno štetni i mogu oslabiti poverenje investitora. Konstantna fiskalna prilagođavanja su takodje glavni elementi u kreiranju dugoročnog fiskalnog prostora za održivi rast javne potrošnje.

Veličina vladine potrošnje može imati važne posledice na ekonomski rast. U suštini, politika velike javne potrošnje je često praćena jakim regulativama koje ograničavaju aktivnosti privatnog sektora i investiranja. Poreskom politikom mogu da se nametnu veći nivoi oporezivanja koji pak, s druge strane, obeshrabruju rad, štednju i investiranje. Takodje, politika velike javna potrošnje može biti kontraproduktivna ukoliko su njene mere siromašno dizajnirane. Dalje, politika javne potrošnje može promovisati rigidan budžet, čineći ga težim za održavanje kontrole fiskalne ravnoteže. Veze između programa velike vladine potrošnje i ekonomskog rasta mogu stoga biti rešenje za kvalitet javnog sektora vlade. To je problem koji se istražuje u nastavku.

U zemljama Evrope i Centralne Azije (ECA)² održivi fiskalni uslovi su ključna karakteristika razvojnog puta od tranzicije do tržišne ekonomije. Za vreme tranzicionog perioda, bilo je značajnih razlika u nivou i pravcu ekonomskog rasta. Iskustva zemalja u regionu iniciraju pitanje preispitivanja veza između fiskalne politike i ekonomskog rasta.

Na osnovu dokaza iz zemalja ECA u periodu od 1992. do 2004.godine. i koristeći novije fiskalne podatke preuzete od Svetske Banke, empirijska

² Ove ekonomije uključuju: Albaniju, Jermeniju, Azerbejdžan, Belorusiju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Češku Republiku, Estoniju, BJR Makedoniju, Gruziju, Mađarsku, Kazahstan, UMNİK/Kosovo, Reupliku Kirgiziju, Letoniju, Litvaniju, Moldaviju, Crnu Goru, Poljsku, Rumuniju, Rusku federaciju, Srbiju, Republiku Slovačku, Sloveniju, Tadžikistan, Tursku, Turkmenistan, Ukraju i Uzbekista.

analiza u ovom dokumentu istražuje tri moguće veze između fiskalne politike i ekonomskog rasta: (i) kako fiskalni deficiti utiču na rast, (ii) uticaj veličine vlade na rast, (iii) povezanost sa kvalitetom vlade (kvalitet javnih institucija) (20). Prve dve komponente moguće je analizirati kroz postojeću literaturu. Što se tiče treće komponente, povezanost rast-potrošnja-vlada, ona još nije sistemski ispitana u prethodnim studijama, mada postoji indirektan dokaz koji kvalitet javnih institucija povezuje sa uticajem ključnih pokretača rasta (4).

Glavni rezultati empirijske analize u Pushakovom istraživanju (20) potvrđuju da je čvrsta fiskalna pozicija povezana sa većim rastom u zemljama ECA. Manja fiskalna neravnoteža, koja je povezana sa boljom makroekonomskom stabilnošću, manjom poslovnom nesigurnošću, i boljom investicionom klimom, je u stvari olakšavajuća za veći rast. Ipak, veličina javnog sektora takodje utiče na ekonomski rast u nelinearnoj srazmeri. Na nekom indikativnom ili višem nivou vladina potrošnja, kao procenat GDP-a, ima merljivi negativan uticaj na ekonomski rast, dok na nivoima ispod praga, veličina vlade nema snažan efekat na rast. Kvalitet vlade umanjuje negativan uticaj veličine javnog sektora na rast. Veličina javnog sektora utice na rast u zemljama koje karakteriše relativno slabija efektivnost vlade i institucija javnog sektora, ali ne postoji značajan dokaz o negativnom uticaju kada su vlade relativno efektivnije.

Literatura o ekonomskom rastu u tranzicionim ekonomijama je još uvek u razvoju, posebno ocene o povezanosti rasta i fiskalne politike, zahvaljujući u velikoj meri ograničavajućim podacima. U stvari, prošlo je tek deset godina od kad su se pojavile prve empirijske studije o ekonomskom rastu u tranzicionim ekonomijama (npr. Sachs 1996, de Melo et al 1996, Selowsky i Martin 1997.). Novije studije identifikuju 67 varijanti za koje se misli da su značajne u vezi sa rastom, a između kojih postoji kontrast (Ubierno A., Simone, A., Gupta, S., 2006.). Međutim, postoji iznenadjujući koncenzus o determinantama ekonomskog rasta u tranzicionim ekonomijama (5). Važne varijable mogu biti grupisane u tri glavne grupe: (i) mere makroekonomske stabilnosti; (ii) tržišna liberalizacija; (iii) inicijalni uslovi.

Sve empirijske studije potvrđuju stav prema kojem je neophodan uslov privrednog oporavka uspostavljanje makroekonomske stabilnosti. Stabilizacija se najčešće uvodi u analizu preko stope inflacije ili nivoa budžetskog deficita, a znatno redje kao devizni kurs. U najvećem broju ocenjenih jednačina dobijen je rezultat o negativnom uticaju inflacije na privredni rast. Pored stope inflacije, kao značajna determinanta rasta u nekim istraživanjima se javlja i nivo budžetskog deficita (22).

Marija Vuković

Strukturne reforme predstavljaju jednu od najznačajnijih determinanti privrednog rasta u tranzicionim zemljama. Rezultat najvećeg broja studija sugeriraju da viši nivo reformi obezbeđuje uslove za ostvarivanje većeg rasta.³ Proces reformi najčešće se meri upotrebom sledeća dva indeksa: indeks liberalizacije (LD), odnosno kumulativni indeks liberalizacije (CLD), koji je razvila Svetska Banka (De Melo, Denizer and Gelb, 1996) i indeks reformi Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD indeks).

Metodologija Svetske banke zasniva se na oceni nivoa liberalizacije posmatrane tranzicione zemlje u tri područja: domaćeg i inostranog tržišta i udela privatnog sektora. Dostupna vremenska serija prema metodologiji Svetske banke postoji za period od 1989. do 1997. godine.

EBRD objavljuje procenu dostignutog stepena tranzicije u svojim godišnjim izveštajima koji se odnose na sledeća četiri elementa tržišne ekonomije: preduzeća (indeks privatizacije velikih preduzeća, indeks privatizacije malih preduzeća, indeks reformi konkurencije), tržište i trgovina (indeks cenovne liberalizacije i indeks liberalizacije trgovine i devizni sistem), finansijske institucije (indeks reformi bankarskog sektora i indeks reformi nebankarskih finansijskih institucija) i infrastrukturu (indeks infrastrukturnih reformi) (3). U najvećem broju radova potvrđen je poznati efekat sprovođenja reformi, koje u prvoj godini primene dovode do pada privrednog rasta, a koji se u narednim godinama nadoknađuje ubrzanim rastom.

Determinante privrednog rasta zemalja u tranziciji su i inicijalni uslovi i specifičnosti pojedinih zemalja (npr. direktno ili indirektno učešće u ratu). U radu De Melo, Denizer and Gelb (1997.) primenjen je metod kojim su iz skupa postojećih, međusobno linearno zavisnih promenljivih inicijalnih uslova (nivo preterane industrijalizacije, nivo bogatstva prirodnih resursa, kvalitet lokacije, represirana inflacija, broj godina pod komunizmom i dr.) konstruisane dve nove nezavisne promenljive, koje su statistički značajno objašnjavale privredni rast. Osim ovih metoda, inicijalni uslovi se u model mogu uključiti i kao pojedinačne promenljive koje relativno dobro opisuju predtranziciono stanje (udeo industrije u bruto domaćem proizvodu, (16)) ili kao nekoliko promenljivih (broj godina pod komunizmom i udaljenost od tržišta Evropske unije, (13). Protekom vremena slabi uticaj inicijalnih uslova na privredni rast (do naglog pada uticaja dolazi nakon pete godine tranzicije) (3).

³ Danas izuzetak predstavlja Belorusija i Uzbekistan, dok su u prošlosti bolje performanse u odnosu na ostvareni nivo reformi imale Rumunija i Bugarska (12).

Pored iznenađujućeg konsenzusa o ključnim pokretačima rasta, postoji takodje i atraktivni konsenzus o tome šta nisu determinante rasta, u kontrastu sa osnovnom literaturom o ekonomskom rastu. Suprotno očekivanjima, pokazano je da tradicionalna faktorska ulaganja ne predstavljaju značajnu determinantu privrednog rasta u tranzicionim ekonomijama (ekonometrijske analize nisu potvrdile uticaj udela investicija u bruto domaćem proizvodu, odnosno agregatnih investicija, na rast, (6). U radu Wolf-a (22) se nedovoljna statistička značajnost stope investicija objašnjava postojanjem visokih stopa investicija i u predtranzicionom periodu, tako da je u periodu tranzicije samo došlo do poboljšanja kvaliteta investicija, odnosno njihove veće efikasnosti. Takodje, pokazano je da promenljivost izvoza i stranih direktnih investicija ne doprinose objašnjavanju privrednog rasta zemalja u tranziciji (moguće je da postoji problem visoke međusobne korelisanosti između ove dve promenljive ili sa ostalim objašnjavajućim faktorima, što onemogućava izdvajanje njihovog pojedinačnog uticaja (15,16).

U empirijskoj literaturi ipak, do sada, ne postoji zaključni empirijski dokaz za odnos između državnog regulisanja, rasta i stabilizacije u tranzicionim ekonomijama. Kao što je Havrylyshyn (15) zabeležio: «empirijska literatura je gotovo anonimna po pitanju negativnog uticaja inflacije na rast, ali nije u mogućnosti da razjasni pojedinačne efekte državnog regulisanja i inflacije na rast.»

U stvari, budžet je mnogo manje analiziran u studijama o karakteristikama rasta (Fischer, Sahay, and Vegh, 1999; Loungani i Sheet, 1997; Fischer i Sahay, 2004). Dok sve ove studije pronalaze negativan odnos između inflacije i rasta, samo nekoliko od njih je koje u analizu uključuju i podatke o inflaciji i budžetski bilans. ⁴ Skorije studije (19) ne pronalaze jasan odnos između državnog regulisanja i rasta u tranzicionim ekonomijama.

Ovaj empirijski dokaz je izgleda u zavadu sa široko zadržanim mišljenjem po kome je državno regulisanje presudno za makroekonomsku stabilizaciju i stoga neophodan uslov za razvoj. Agenor i Montiel (1) zaključuju da je državno regulisanje presudno za uspostavljanje makroekonomske stabilnosti. Prekomerni državni deficiti mogu voditi u inflaciju, poteškoće platnog bilansa i stvaranju visoke kamatne stope, ishode koji mogu negativno korelirati sa ekonomskim rastom.

⁴ Na primer, Fischer i Sahay (13), koji su fokusirani na ulogu institucionalizovanih reformi u razvoju, pominju da je poresko regulisanje povezano sa većim rastom.

Marija Vuković

Empirijska literatura zasnovana na poreskoj politici i rastu, takođe, podržava ideju da su zdravi budžetni bilansi dobri za postizanje dugoročnog rasta. Dok efekat državne regulative u kratkom roku ostavlja otvoreno pitanje, većina empirijskih istraživanja podržava ideju korisnih dugoročnih efekata državne regulative (8).

Ipak, brojne studije u razvijenim zemljama zaključuju da poboljšanje državnih pozicija može stimulisati rast čak i u kratkom roku. Centralna tema u ovim radovima je da sastav državne regulative igra ključnu ulogu u odlučivanju da li je državno zaduživanje dugoročno podnošljivo i da li će doprineti većem rastu (18).

2. Fiskalna politika u Srbiji: iz stabilizacije ka rastu

Srpskoj privredi je, u godini recesije, koja je obeležena oštrim kontrakcijama poslednjih meseci i uhvaćena u zamku nadolazećeg pada finansiskog tržišta, intervencija fiskalne politike neophodna. Tekući pad privredne aktivnosti biće mnogo duži i dublji od ranijih recesija u kojima je BDP brzo vraćan na veći nivo.

Tipično, recesija se pojavljuje kada je monetarna politika pritisnuta da se potčini inflatornim pritiscima koji se javljaju za vreme privrednog uspona. Ovoga puta uzrok je bila erupcija oštih finansijskih kriza. Iako naša ekonomija ima dosta iskustava iz prošlih recesija, finansijska i ekonomska vatrena oluja sa kojom se danas susrećemo nosi ozbiljan rizik od produženog perioda stagnacije što je veoma loš ishod. Takva stagnacija bi intenzivirala deformacije na finansijskom tržištu, povećavajući i probleme koji su pokrenuli recesiju. Vredno je povući sve kočnice da se osiguramo da se gubici ne dogode. U tom kontekstu, postavlja se pitanje koliko će antirecesiona fiskalna politika Vlade Srbije biti efikasna u smanjivanju dubine i trajanja zastoja u privredi i kakav bi trebao da bude njen postkrizni razvojni model.

Srpska privreda je u periodu 2005-2009.godina ostvarivala visoke stope rasta BDP-a od oko 6% godišnje. Glavni pokretač rasta bila je visoka domaća tražnja finansirana prilivom sredstava iz inostranstva. Međutim, kao kocnica prosperiteta iskristalisani su visoki i rastući spoljni deficiti. Prvi, deficit tekućeg bilansa, koji je u periodu 2006.-2008.godina bio od 13-17.5%BDP. Drugi, spoljni dug, koji sada iznosi 76%BDP, sto je blizu kritične granice (2).

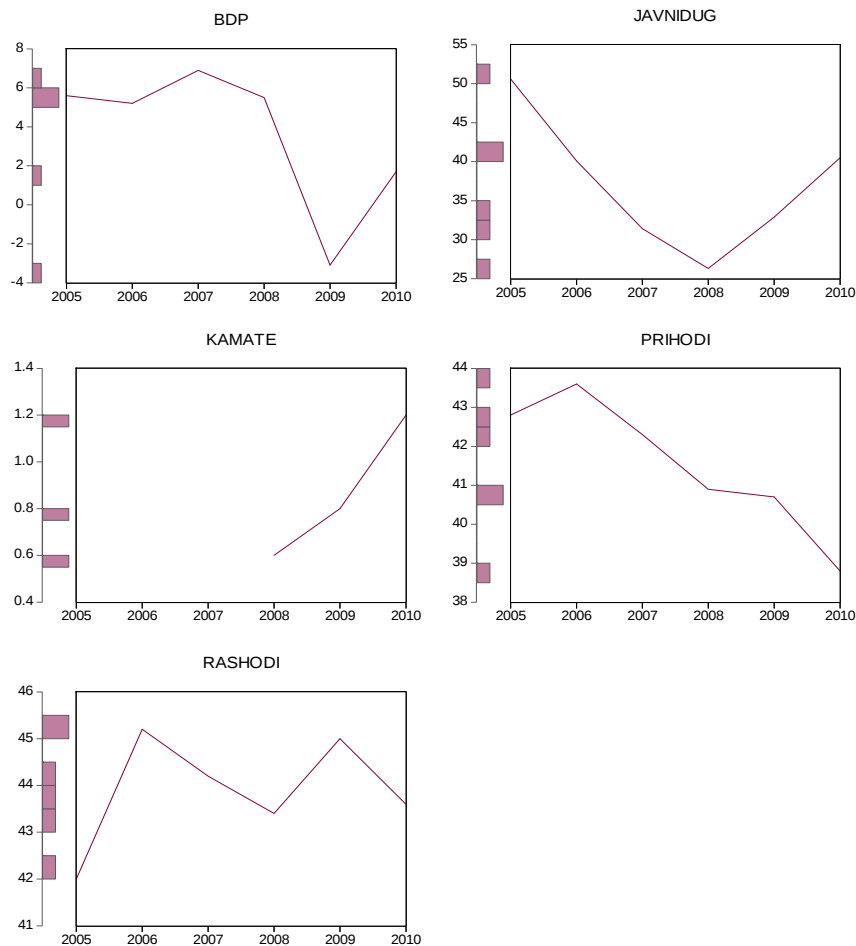
Krajem 2008.godine, svetska ekonomska kriza prelelila se i u Srbiju: znatno slabi rast izvoza i priliv doznaka, opadanje kapitalnog priliva iz

Razvojni model fiskalne politike u zemljama
u tranziciji kroz osvrt na Srbiju
inostranstva, kao i pad privatne tražnje. Fiskalni efekti krize manifestuju
se uglavnom preko gubitka prihoda što se nepovoljno odražava na devizne
rezerve.

Smanjuje se i javna potrošnja ali ne u toj meri u kojoj opadaju prihodi,
usled čega deficit i javni dug rastu.

Sa visokim spoljnim dugom (76%BDP), visokim javnim dugom (35% BDP),
nezaposlenost (oko 730.000 građana) i siromaštvom od 6,9% Srbija se
suočava sa zahtevom za promenu razvojnog modela. Pošto monetarna
politika može biti nedovoljna, neophodne su promene u fiskalnoj politici
kako bi se stabilizovao javni dug i pružila podrška novoj strategiji rasta
privrede.

Ma:

Slika 1: Grafički prikaz određenih makroekonomskih indikatora Srbije.

Izvor: autor, na osnovu IMF Country Report No. 09/20, IMF Country Report No.10/25, IMF Country Report 11/9

Dakle, kao što se iz grafičkog prikaza vidi, neophodno je fiskalno prilagođavanje padu javnih prihoda u odnosu na BDP (sa 40,7% u 2009. na 38,8%BDP u 2010.godini), rastu javnog duga (već sada uznosi 35%BDP i ubrzano raste) i porastu izdataka za kamate (od 0,8% u 2009 na 1,2% BDP u 2010. godini). Visoki fiskalni deficit i brzo rastući dug povećavaju rizik zemlje, poskupljuju zaduživanje, smanjuju priliv kapitala i stopu rasta. Poreski sistem je uglavnom podsticajan za rad i investiranje, dok struktura javne potrošnje nije u funkciji rasta – u javnoj potrošnji dominira tekuća potrošnja dok su javne investicije niske (2).

3. Umesto zaključka: Preporuke Svetske Banke i MMF-a

Svetska Banka je u jednom preliminarom izveštaju iz 2006. godine sugerisala je da pri osmišljavanju fiskalne politike treba eksplicitno obuhvatiti kako ciljeve stabilizacije tako i ciljeve razvoja (10.). To se poklopilo sa stavom da se tokom osamdesetih i devedesetih godina prošlog veka fiskalna politika u velikoj meri fokusirala na postizanje stabilizacije, a da nije dovoljno naglašavala ciljeve razvoja. Pretpostavka da će stabilizacija dovesti do većeg rasta nije uvek potvrđivana.

Ciljevi makroekonomske stabilnosti i razvoja su u vezi i koncept fiskalne politike mora da reflektuje ovaj kompleksan odnos. Postoji koncenzus o tome da je makroekonomska stabilnost neophodan uslov za značajan rast i da se koncept programa stabilizacije mora poboljšati kako bi se povećao stepen razvoja. Kvalitet (brzina i sastav) fiskalnih prilagođavanja tokom stabilizacije često se tiču razvoja. Kreiranje fiskalne politike, stoga, mora da osigura da kvalitet fiskalnog prilagođavanja minimizira negativan uticaj na rast. Čak i posle uspešne stabilizacije, fiskalna politika orijentisana prema rastu, zajedno sa monetarnom politikom i deviznim kursom, biće potrebna da se održi postignuta makroekonomska stabilnost.

Zemlje na različitim stepenima razvoja imaju različite potrebe i ograničenja koja se moraju ogledati u konceptu fiskalne politike. Sve države i njihove vlade suočavaju se sa ograničenim bužetom koji sužava prostor za fiskalni manevar. Ali siromašnije zemlje imaju posebno veliki nesklad između njihovih potreba za razvojem (fizička infrastruktura, ostvarivanje kritičnih zdravstvenih i obrazovnih usluga, socijalna zaštita) i njihovom sposobnošću za javnim finansiranjem (mala poreska osnovica, ograničena mogućnost pozajmljivanja, ogroman javni dug). Dobijanje pomoći sa strane potencijalno sužava jaz, ali postavlja se pitanje mogućnosti predviđanja i izdvajanja sredstava od strane donatora za izvore pomoći.

Osmišljavanju fiskalne politike orijentisane prema rastu posebno je značajno za ekonomije gde se pretpostavlja da je viši rast ograničen fiskalnom politikom. Dugoročni cilj zemalja u razvoju je smanjenje siromaštva a ekonomski rast je važno i neophodno sredstvo za ostvarenje tog cilja. S tim u vezi, potrebno je istražiti ulogu fiskalne politike u ekonomskom rastu. Fiskalna politika može negativno da utiče na rast zato što (1) poreski sistem ima jako obeshrabrujuće efekte, (2) nivo troškova je neadekvatan ili je efikasnost trošenja loša, i/ili (3) kredibilitet fiskalne

Marija Vuković

politike je doveden u pitanje zbog rezultata politike zaduživanja u prošlosti (11).

Poslednjih decenija, ekonomski model srpske privrede naglasavao je ulogu fiskalne politike u makroekonomskoj stabilizaciji, zanemarujući njen doprinos razvoju. Aktuelna svetska ekonomska kriza potvrdila je da dosadasnji model fiskalne politike u Srbiji nije izdržao probu istraživanja. Stoga, ekonomska politika u Srbiji suocava se sa nužnošću promene konkretnog razvojnog modela. U tom kontekstu, neophodno je fiskalno prilagođavanje u Srbiji kroz promene u javnim troškovima i promene u nivou oporezovanja (2):

- smanjenje fiskalnog deficita sa 4,5% na 1%BDP u narednih pet godina koje će se u celini ili pretežno ostvariti smanjenjem javne potrošnje,
- poreskom reformom moglo bi se obezbediti 0,5-1%BDP više poreskih prihoda, bez pogoršanja konkurentnosti,
- Neophodna je promena strukture javne potrošnje u funkciji rasta i zapošljavanja (izdvajanja za javne investicije povećati na 5-6%BDP),
- Učešće tekuće javne potrošnje treba stoga da opadne za 5-6%GDP,
- Osnovni pravac poreske reforme trebao bi da bude smanjenje fiskalnog opterećenja rada i povećanje fiskalnog opterećenja potrošnje,
- Uspeh reforme zavisi od toga kako bi se ponašala država kao regulator i najveći poslodavac,
- Stvaranje efikasnijeg javnog sektora, koji bi uz niže troškove BDP pružao kvalitetnije usluge, uz obezbeđivanje najšire dostupnosti usluga,
- Unapredjenje kvaliteta javnih usluga je podjednako važno kao i smanjenje njihovih troškova,
- reforma delatnosti koje se finansiraju javnim prihodima.

Odluke fiskalne politike reflektuju društvene sklonosti i političku ekonomiju konkretne zemlje. Fiskalna politika treba da se oblikuje da bi bila korisna i doprinosila razvoju. Cilj, koji je s tim u vezi, je i da se utvrdi koji mehanizmi fiskalne politike mogu da se poboljšaju da bi se pomoglo privrednom rastu, kroz strategije srednjoročnog razvoja, koje omogućavaju Vladi da postavlja više ciljeve, a da pri tom ostane unutar okvira koje zahteva makroekonomska stabilnost.

REFERENCE

1. Agenor P., Montiel, P. (1999), Development Macroeconomics, Princeton: Princeton University Press.
2. Arsic, M., jun 2010., Elementi postkriznog modela rasta privrede Srbije, letnji Vivaldi forum, Mokra Gora.
3. Arsić M., Mladenović Z., Nojković A., Petrovic, P., 2005, Makroekonomsko modeliranje privrede Srbije, CesMekon, Beograd.
4. Burnside C., Dollar, D., 2004, Aid, Policies, and Growth: Revisiting the Evidence, Working Papers 3251, World Bank.
5. Campos, N., Coricelli, F., 2002, „Growth in Transition: What We Know, What We Don't, and What We Should, Journal of Economic Literature, Vol.XL, (september 2002.), pp. 793-836.
6. Campos, N., 2001., Will the Future be Better Tomorrow? The Growth Prospects of Transition Economies Revisited, Journal of Comparative Economics 29, 663-676.
7. Dragutinovic, D., Filipovic M., Cvetanovic S., 2005., Teorija privrednog rasta i razvoja, Centar za izdavačku delatnost, Ekonomski fakultet, Beograd.
8. Easterly, W., Rodriguez, C., Schmidt-Hebbel, K, 1994. Public Sector Deficits and Macroeconomic Performance (New York: Oxford University Press).
9. Easterly W., Rebelo, S., october 1993., Fiscal Policy and Economic Growth: an empirical investigation, NBER Workin Papers no. 4499, Cambridge.
10. Fiscal Policy for Growth and Development: an interim report, Poverty Reduction and Economic management, april 2006., World Bank, Washington.
11. Fiscal Policy for Growth and Development: Further Analysis and Lessons from Country Case Studies, march 2007., IBRD and International Development Association, World Bank, Washington.
12. Fischer, S., Sahay, R., Vegh, C., 1996, Stabilization and Growth in Transition Economies: The Early Experience, Journal of Economic Perspectives, Vol.10, No.2 (Spring):45-66.
13. Fischer, S., Sahay, R., 2000., The Transition Economies After Ten Years, National Bureau of Economic Research Working Paper No., 7664, Cambridge.
14. Grossman, P.J., 1990., Government and growth: Cross-sectional evidence, „Public Choice“, Vol 65:217-227.
15. Havrylyshyn, O., 2001., Recovery and Growth in Transition : A Decade of Evidence“, IMF staff Papers, Vol.48, (Special Issue), pp. 52-87.
16. Havrylyshyn O., Izvorski I., van Roden R., 1998., Recovery and Growth in Transition Economies 1990-97: Stylized Regression Analysis, IMF Working Paper 98/ 141.

Marija Vuković

17. Loungani P., Sheets, N., 1997., Central Bank Independence, Inflation and Growth in Transition Economies, Journal of Money, Credit and Banking, Vol.29, Issue 3, pp.381-399.
18. McDermott, J., Wescott, R.F., (1996), An Empirical Analysis of Fiscal Adjustments, IMF Working Paper No. 96/59, Washington.
19. Purfield, C., 2003., Fiscal Adjustment in Transition Countries: Evidence from the 1990s, IMF Working Paper No. 03/36, Washington: International Monetary Fund).
20. Pushak, T., Tiongson E. R., Varoudakis A., 2007., Public finance, Governance, and Growth in Transition Economies: Empirical Evidence from 1992.-2004., World Bank, WPS 4255, p. 3.
21. Segura-Ubiergo A., Simone, A., Gupta, S., 2006., New Evidence on Fiscal Adjustment and Growth in Transition Economies, IMF Working Paper No. 06/244, Washington.
22. Wolf, H., 1999., Transition Strategies: Choices and Outcomes, Princeton Studies in International Finance, 85, Princeton University.

THE DEVELOPMENT MODEL OF FISCAL POLICY IN COUNTRIES IN TRANSITION THROUGH A REVIEW OF SERBIA

Marija Vuković

Higher School of Professional Business Studies

Abstract: The paper points to recent empirical analysis that favored the link growth and fiscal policy in countries in transition. The eternal dilemma of macroeconomic stability and / or growth, this work is interpreted through the role of fiscal policy in achieving macroeconomic objectives of the Serbian economy. The analysis shows that high fiscal deficits and rapidly increasing debt increases the risk of the country, increase the cost of borrowing, reduce capital inflows and growth. The tax system in Serbia is generally supportive of the work and investment, while the structure of public spending is not a function of growth - in public spending dominates the current consumption while public investments are low.

Keywords: fiscal policy, stability, growth

*Prihvaćeno za objavljivanje:
02.03.2011*